

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 11.9.2012
COM(2012) 491 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Lägesrapport om EU:s integrerade havspolitik

{SWD(2012) 255 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Lägesrapport om EU:s integrerade havspolitik

1. INLEDNING

EU:s hav är en rik och ofta undervärderad källa till innovation, tillväxt och sysselsättning. De tillhandahåller de ekosystemtjänster och de resurser som är grunden för all marin verksamhet. Den integrerade havspolitikerna har sedan den inrättades 2007 syftat till att få en mer hållbar utveckling av Europas havsrelaterade ekonomi och ett ökat skydd av havsmiljön genom att underlätta det sektorsövergripande och gränsöverskridande samarbetet mellan alla aktörer som är verksamma på området för havsfrågor.

Fem år senare är det ekonomiska klimatet radikalt förändrat. Med Europa 2020-strategin vill EU få den europeiska ekonomin tillbaka på rätt spår så att den ger sysselsättning, konkurrenskraft och social sammanhållning. Tillväxtpotentialen inom den havsrelaterade ekonomin är en möjlighet som Europa i egenskap av sjöfartssidkande kontinent måste utnyttja. EU har sedan 2009 lagt fram viktiga åtgärder inom alla havsrelaterade politikområden för att öka Europas konkurrenskraft. Genom att undvika dubbla utgifter och dubbelarbete, samt främja den hållbara utvecklingen av maritima verksamheter, har den integrerade havspolitikerna gett den europeiska ekonomin och medlemsstaternas maritima sektorer konkreta fördelar.

I Europa pågår nedskärningar av de offentliga utgifterna, så det är helt nödvändigt att uppnå bästa möjliga resultat med begränsade resurser. Samarbete gör åtgärder till havs mer kostnadseffektiva och optimerar dataanvändningen. Eftersom det dagligen utvecklas nya sätt att använda havet är det ytterst viktigt att medlemsstaterna inrättar stabila planeringssystem som främjar långsiktiga investeringar och gränsöverskridande sammanhållning.

Investeringarna i forskning måste ge hela sin potential för innovation inom den havsrelaterade ekonomin. EU:s strategi för havs- och sjöfartsforskning har bidragit till att uppnå detta mål. Tack vare ramdirektivet om en marin strategi kan vi förvalta våra hav på ett hållbart sätt. Hållbarhet är en förutsättning för att den havsrelaterade ekonomin ska kunna utvecklas och fungerar som en drivande kraft bakom avancerad teknik som ökar Europas konkurrenskraft på lång sikt.

Rådet och Europaparlamentet välkomnade den första lägesrapporten om den integrerade havspolitikerna 2009 och bad kommissionen att lägga fram ytterligare en rapport om händelseutvecklingen 2012. I denna andra rapport beskrivs de framsteg som gjorts inom EU:s integrerade havspolitik och sektorspolitik på området för havsfrågor mellan 2010 och 2012¹. I rapporten lyfts åtgärdernas bidrag till målen med Europa 2020-strategin särskilt fram genom en överblick över konkreta resultat som bidrar till att skapa tillväxt, öka resurseffektiviteten och spara in på offentliga medel.

¹ Närmare uppgifter och referenser för de initiativ som nämns i rapporten finns i det åtföljande dokumentet SWD(2012) 255 final.

2. DEN HAVSRELATERADE EKONOMINS BIDRAG TILL TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNING

2.1. Blå tillväxt

I september 2012 antog kommissionen ett meddelande om blå tillväxt (*Blue Growth, opportunities for marine and maritime sustainable growth*). Målet är att tillsammans med medlemsstaterna, regionerna och alla övriga berörda parter lansera ett gemensamt initiativ för att frigöra den potential som finns i den blå ekonomin.

I en studie som kommissionen genomförde 2010 identifieras bristen på kvalificerad arbetskraft, tillgången till riskkapital, fragmenterade marina data, miljöutmaningar och komplicerade planeringsprocesser som vanliga flaskhalsar. I medlemsstaterna har man börjat vidta åtgärder för att komma till rätta med bristen på kvalificerad arbetskraft, bl.a. genom att uppmuntra industri- och utbildningskluster. Genom initiativ inom den integrerade havspolitikerna hanteras data- och planeringsproblemen. Vissa sektorer kräver dock en mer målinriktad strategi. Därför har fem områden med tillväxtpotential – havs- och kustturism, havsbaserade förnybar energi, havsbaserade mineralresurser, vattenbruk och blå bioteknik – varit föremål för en fördjupad analys för att ringa in de kompletterande åtgärder som behövs för att öka tillväxten och skapa fler arbetstillfällen.

2.2. Sjöfart

Sjötransporter är ytterst viktiga för att den europeiska ekonomin ska kunna konkurrera globalt. Kommissionen antog 2011 en *vitbok om transport*. I vitboken fastställs sjöfartsstrategins inriktning fram till 2018 mer i detalj, med fokus på förmågan att tillhandahålla kostnadseffektiva sjöfartstjänster, konkurrenskraften på lång sikt hos EU:s sjöfartssektor, samt inrättandet av sömlösa transportkedjor för passagerare och gods inom alla transportsätt.

Till följd av meddelandet om ett *europiskt område för sjötransporter utan hinder* från 2009 trädde direktivet om rapporteringsformaliteter i kraft 2010. Genom detta initiativ förenklas och harmoniseras de administrativa förfarandena i syfte att öka sjötransporterna inom EU.

Kommissionen lade 2011 fram ett förslag till *nya riktlinjer för de transeuropeiska näten* för att ge höghastighetsledningarna till sjöss en utökad roll i de viktigaste europeiska korridorerna. Genom fleråriga inbjudningar att lämna intresseanmälan går kommissionen i bräschen för en minskning av transporternas miljöpåverkan och en ökad transporteffektivitet.

2.3. Energi

Europas medborgare, industri och ekonomi är beroende av säker, tillförlitlig och hållbar energi till ett rimligt pris. Havsbaserad vindkraft bidrar till att uppnå målet att 20 % av den energi som används ska komma från förnybara energikällor till 2020. Detta är en prioritering i EU:s *strategiska plan för energiteknik* (SET-plan), genom vilken industrin, medlemsstaterna och kommissionen arbetar med en långsiktig strategi för teknisk utveckling och demonstration. Ramprogrammet för forskning och programmet *Intelligent energi* innebär ytterligare stöd till utvecklingen av teknik för vind- och havsbaserad energiteknik, vilket bidrar väsentligt till tillväxten i kustområdena.

Kommissionen lade 2011 fram ett förslag till regler för utveckling och *driftskompatibilitet för transeuropeiska energinät*. I förslaget identifieras prioriterade korridorer, bl.a. ett energinät för havsbaserad vindkraft från Nordsjön och en plan för sammanlänkning på den baltiska energimarknaden.

2.4. Varvsindustri

Den europeiska sjöfartsnäringsen spelar med sin starka kapacitet för innovation och utformning av nya projekt en strategisk roll i arbetet med att möta utmaningar som klimatförändringar, luftföroreningar, energieffektivitet och utveckling av havsbaserade verksamheter. Som ett strategiskt svar på de utmaningar som sektorn står inför främjas inom ramen för initiativet *LeaderSHIP* konkurrenskraften på grundval av EU:s tekniska ledarställning inom vissa segment. Initiativet genomgår för närvarande en granskning som syftar till att ta vara på framtida möjligheter genom en grönare sjöfartsnäring och en diversifiering till nya affärsområden, däribland havsbaserad vindkraft.

I *rambestämmelserna för statligt stöd till varvsindustrin* fastställs vilka typer av statligt stöd som är tillåtna för varv. I december 2011 antogs nya rambestämmelser som kommer att gälla till slutet av 2013. De innehåller särskilda bestämmelser för innovations- och regionalstöd för varvsindustrin, samt bestämmelser om exportkrediter. Deras utökade tillämpningsområde gäller nu även fartyg för inre vattenvägar samt flytande och rörliga offshore-strukturer.

2.5. Fiske och vattenbruk

EU-fisket påverkas av flera inbördes sammanhängande problem. Fiskbestånden är överfiskade, för delar av flottan är den ekonomiska situationen bräcklig trots höga stödnivåer, arbetstillfällena är inte attraktiva och för många kustsamhällen som är beroende av fisket är läget osäkert.

I juli 2011 antog kommissionen flera initiativ, inklusive lagstiftningsförslag, för en reform av den *gemensamma fiskeripolitiken*. Syftet är att leverera byggstenarna till ett hållbart fiske som respekterar ekosystemen samtidigt som det garanterar tillgång till livsmedel av hög kvalitet, välmående kustsamhällen, lönsamma industrier samt attraktivare och säkrare jobb. Det centrala temat i förslagen är långsiktig förvaltning med tydliga hållbarhetsmål för resursutnyttjandet och ett stopp för resursförstörande metoder. Stöd kommer även att ges för bättre data som underlag vid val av politik och för att garantera bättre genomförande och kontroll.

Övergången kommer att åtföljas av en *europeisk havs- och fiskerifond* för att öka hållbarheten och prestandan hos det småskaliga fisket, främja vattenbruk, stödja skapandet av arbetstillfällen i havs- och kustsamhällen samt se till att havsfrågor hanteras på ett kostnadseffektivt sätt.

3. SEKTORSÖVERGRIPANDE OCH GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMARBETE FÖR ATT GARANTERA BÄSTA MÖJLIGA TILLVÄXTVILLKOR FÖR DEN HAVSRELATERADE EKONOMIN

I den integrerade havspolitikerna fastställs en sammanhängande strategi för att öka den hållbara utvecklingen av de havsrelaterade sektorerna. Samordning är nödvändig för att man ska kunna hantera havsnäringsarnas ökande påverkan på varandra och på miljön, för att garantera EU-medborgarnas säkerhet och trygghet samt för att behålla en högkvalificerad arbetskraft.

3.1. Maximering av den hållbara utbyggnaden av näringsverksamheter längs kusterna och till havs

Flera olika sektorer konkurrerar om utrymme och resurser i havsområdena. Konflikterna mellan hur havet används och anspråk på havsområden kommer att fortsätta att växa, särskilt på grund av framväxande verksamheter till havs. Eftersom Europa går igenom en allvarlig ekonomisk kris behöver vi verktyg som möjliggör tillväxt genom att underlätta för olika verksamheter att samexistera samtidigt som miljöpåverkan minskas.

Genom *havsplanering* samt *integrerad förvaltning av kustområden* garanteras en effektiv sektorsövergripande och gränsöverskridande planering av havsvatten och förvaltning av kustområden. Båda verktygen är avgörande för att man ska kunna garantera hållbarhet, ge rättslig förutsägbarhet samt minska kostnaderna för investerare och operatörer, särskilt de som bedriver verksamhet i gränsöverskridande områden.

Vissa framsteg har gjorts när det gäller att utveckla nationella strategier för integrerad förvaltning av kustområden, men de rapporter som under 2011 mottagits från 16 EU-medlemsstater vittnar om stora variationer. *Protokollet om integrerad förvaltning av kustområdena i Medelhavet till Barcelonakonventionen* trädde i kraft 2011, vilket innebär att integrerad förvaltning av kustområden är obligatorisk för medlemsstaterna i Medelhavets kustområden.

Kommissionen hjälper till genom att underlätta utvecklingen av en gemensam ram för havsplanering inom EU, och har tillkännagivit att den kommer att lägga fram ett *lagstiftningsförslag om havsplanering samt integrerad förvaltning av kustområden* före utgången av 2012. Förslaget har utarbetats på grundval av bl.a. studier om de ekonomiska fördelarna och konsekvenserna av havsplanering samt integrerad förvaltning av kustområden, två pilotprojekt om gränsöverskridande samarbete samt Ourcoast-plattformen om bästa praxis för integrerad förvaltning av kustområden.

3.2. Skydd av europeiska medborgare och maritima industrier mot havsrelaterade hot

Ungefär 80 % av EU:s utlandshandel sker med hjälp av sjötransporter. De maritima näringsverksamheternas tillväxt kräver en säker och trygg miljö. Inom ramen för den process som inleddes genom den färdplan som antogs 2010 arbetar kommissionen med att utforma en *gemensam miljö för informationsutbyte* kallad CISE (*Common Information Sharing Environment*) för EU:s sjöbevakningsområde. Denna gemensamma miljö kommer att leda till ökad effektivitet och kostnadseffektivitet inom *övervakningen till sjöss* genom att ett sektorsövergripande och gränsöverskridande informationsutbyte som är lämpligt, lagligt, säkert och effektivt blir möjligt i hela EU.

I detta arbete tillvaratas framgångarna med de två pilotprojekten Marsuno och BluemassMed. Att inrätta CISE är ett första steg mot ett utökat informationsutbyte mellan ungefär 400 myndigheter inom olika sektorer över hela EU. Det är dessutom ett första steg i riktning mot ökad samordning mellan olika sektors verksamhet på området för sjötransporter, skyddet av handelsfartyg, försvarsuppgifter som tillhandahålls av flottorna, kontroll av olaglig invandring och tullkontroll, bekämpning av olagligt fiske och föroreningar samt skyddet av den marina miljön.

EU och dess medlemsstater har sedan 2009 stått i det främsta ledet när det gäller att höja *sjösäkerheten*. Syftet är att avskaffa sjötransporter som inte uppfyller normerna, öka skyddet av passagerare och besättningar, förebygga olyckor och minska risken för miljöföroreningar. Genomförandet av det *tredje sjösäkerhetspaketet* från 2009 innebär en förbättring av kvaliteten på de transporter som sker under europeisk flagg, det arbete som bedrivs av klassificeringssällskap, hamninspektionerna av fartyg, trafikövervakningen, olycksutredningarna och skyddet för offer.

Att säkra *Europas havsgränser* är en utmaning för medlemsstaterna. Kommissionen lade 2011 fram ett förslag om inrättandet av det *europeiska gränsövervakningssystemet* (Eurosur). Syftet är att stärka kontrollen vid Schengenområdets yttre gränser och inrätta en mekanism för informationsutbyte som gör det möjligt för medlemsstaternas gränsövervakningsmyndigheter att minska antalet dödsfall till sjöss och antalet irreguljära migranter som reser in i EU.

3.3. Sysselsättning och karriärmöjligheter till sjöss

Många havsrelaterade industrier saknar människor med rätt kompetens, färdigheter och erfarenhet. Åtgärder har vidtagits för att skapa karriärmöjligheter inom sjöfarten baserade på rörlighet mellan sektorer och länder samt de framtida behov som förutses.

Med anledning av antagandet av en strategi för EU:s sjöfartspolitik fram till 2018 lade en *arbetsgrupp för anställning och konkurrenskraft till sjöss* fram rekommendationer i juni 2011, som bl.a. inbegriper slutförandet av översynen av att sjöanställda inte omfattas av tillämpningsområdet för EU:s arbetsrättslagstiftning, en uppdatering av direktivet om utbildning av sjöfolk samt ett säkerställande av att Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention om arbete till sjöss genomförs.

Den 21 maj 2012 antog EU:s kommitté för social dialog en överenskommelse genom vilken delar av ILO:s konvention nr 188 om arbete i fiskeindustrin antogs i syfte att förbättra fiskares arbetsförhållanden ombord. Kommissionen kan på gemensam begäran från arbetsmarknadens parter på EU-nivå lägga fram ett förslag om genomförande av avtalet genom ett EU-direktiv i enlighet med artikel 155 i EUF-fördraget. Att avtalet är helt förenligt med befintlig EU-lagstiftning bedöms i så fall på förhand.

Under perioden från 2007 till 2010 har det *sjunde ramprogrammet för forskning* bidragit med ungefär 1,4 miljarder euro till åtgärder relaterade till havs- och sjöfartsforskning, vilket motsvarar ungefär 6,4 % av ramprogrammets budget. Av detta belopp har 89 miljoner euro anslagits för forskares rörlighet och utbildning.

Dessa initiativ bidrar fullt ut till *En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen* samt *Unga på väg*, två av flaggskeppsinitiativen inom Europa 2020-strategin som syftar till att höja sysselsättningsgraden och utbildningskvaliteten i EU.

4. FORSKNING, KUNSKAP OCH SLUTANVÄNDARE: ATT ÖVERBRYGGA KLYFTAN MELLAN FORSKNING OCH INDUSTRI

EU:s sjöfartsindustri kännetecknas av innovation och marknader av hög kvalitet. Kommissionen förstärker denna konkurrensfördel genom att utveckla ett ambitiöst havsforskningsprogram och göra marina data mer lättillgängliga för innovationsverksamhet.

4.1. Att säkerställa EU:s ledande ställning i havsfrågor genom innovation och forskning

Kommissionen har sedan slutet av 2008 genomfört *En europeisk strategi för havs- och sjöfartsforskning* för att maximera den havsrelaterade ekonomins värde på ett hållbart sätt.

EU:s finansieringsstöd till havsrelaterad forskning och innovation har under perioden 2007–2010 uppgått till 1,4 miljarder euro fördelat på 644 projekt. Tre gemensamma ansökningsomgångar inom sjunde ramprogrammet för forskning, under beteckningen *Morgondagens hav*, har gett EU-stöd till tvärvetenskapliga havs- och sjöfartsprojekt på sammanlagt 134 miljoner euro. Den här insatsen kompletterades med en lansering av samordnade teman under 2012 för att stödja genomförandet av ramdirektivet om en marin strategi med ett EU-bidrag som uppgick till sammanlagt 42 miljoner euro.

Bättre förvaltningsmekanismer som *MARCOM+ forum* och partnerskapet *EMAR2RES* bidrar också till mer sammanhängande forskning genom att förbättra samverkan mellan forskare, näringsliv och politiska beslutsfattare.

Europeiska kommissionens *gemensamma forskningscentrum* (JRC) har tillhandahållit oberoende och evidensbaserade vetenskapliga utlåtanden för att stödja utvecklingen av EU:s politik på områden som fiske, miljö samt sjösäkerhet och sjöfartsskydd.

4.2. Utbyte av marin kunskap för att främja innovation, investeringar och sunda politiska beslut

Bättre kunskap är avgörande för att skapa hållbar tillväxt och hälsosamma och produktiva hav. Den nuvarande fragmenteringen av marina data är resurstärkande för dem som använder dem och som behöver snabb tillgång till uppgifter av olika slag. Det *europiska nätverket för havsobservation och datainsamling* (Emodnet) ökar tillgången till data och minskar användarnas kostnader, stimulerar innovation och minskar osäkerheten om havens tillstånd. Syftet med *Kunskap i havsfrågor 2020* är att skapa en enhetlig ram för att effektivisera dataflödet från inledande lokal observation och vidare till tolkning, bearbetning och spridning över hela Europa.

Kommissionen och fler än 50 organisationer arbetar för att ta fram en sömlös digital karta med flera upplösningar över Europas havsbottnar, som ska vara tillgänglig för industrin, forskare och offentliga myndigheter senast 2020. Så kallade tematiska sammanställningsgrupper för hydrografi, geologi, kemi, biologi och habitat har redan lett till ökad förståelse för de olika typer av datapolicyer som förekommer bland de som innehar data inom EU. Fyra av de fem grupperna har gjorts tillgängliga via kostnadsfria webbportaler, några av dem med data som tidigare var svåra att få tillgång till.

En mer uttömmande beskrivning finns i halvtidsutvärderingen av Emodnet, som antogs av kommissionen i augusti 2012 tillsammans med grönboken *Kunskap i havsfrågor 2020: från kartläggning av havsbotten till havsprognoser*.

5. DE TERRITORIELLA FÖRDELARNA MED EN HAVSPOLITIK

Kustområdena har viktiga förnybara resurser för havsrelaterad tillväxt, inklusive energi från vatten, vågor, vind, tidvatten och biomassa. Kustturismen är beroende av att havsmiljön är attraktiv och i gott skick. Eftersom det sociala utanförskapet kan vara ett särskilt akut problem i kustområden och på öar är det mycket viktigt att utveckla en inkluderande havsrelaterad ekonomi.

5.1. Regionalpolitik

Europa är en både territoriell och maritim enhet. För att de havsrelaterade sektorerna ska kunna stödja tillväxten på land måste förbindelsemöjligheterna utökas. I meddelandet *Hur regionalpolitiken kan bidra till smart tillväxt i Europa 2020* från 2011 uppmanas de nationella och regionala myndigheterna att utveckla *plattformar för smart specialisering* på områdena för forsknings-, regional-, näringslivs-, innovations- och utbildningspolitik. Genom den här strategin kan man förbättra samordningen av program som syftar till att utveckla kustområdena och deras ekonomier.

Ytterligare ett steg är förslaget till *gemensamma bestämmelser* och ett *gemensamt strategiskt ramverk* för att sammankoppla investeringsprioriteringar inom politiken för sammanhållning, landsbygdsutveckling, fiske och havspolitik mellan åren 2014 och 2020.

Ett flertal havsrelaterade projekt har fått stöd genom EU:s regionalpolitiska medel. Till exemplen på sådana projekt hör bl.a. avsaltningsanläggningar eller infrastrukturprojekt till havs för demonstration av vågkraftsgeneratorer. Flera av EU:s *program för gränsöverskridande samarbete* har också främjat havsrelaterad tillväxt, bl.a. projekt där man

undersöker alger som en potentiell källa till biodrivmedel och bästa praxis för anpassning till klimatförändringarna i kustområden.

5.2. Havsområdesstrategier

Transnationellt samarbete på havsområdesnivå är en effektiv strategi för att utveckla den havsrelaterade ekonomin och för skyddet av havsmiljön. *Havsområdesstrategier tillgodoser de ekonomiska särdragen hos Europas havsområden, samtidigt som de leder till ett bättre utnyttjande av offentliga medel. Genom att anpassa befintliga medel på EU-nivå och nationell nivå till de prioriteringar för tillväxt som fastställts fungerar strategierna som ekonomiska drivkrafter i havsområdena.*

EU:s strategi för Östersjöområdet har lett till över 80 flaggskeppsprojekt vilkas resultat beskrivs närmare i den lägesrapport som antogs i juni 2011. Strategin omfattar åtgärder för att minska föroreningarna från fartyg, utveckla hållbar närsjöfart, motverka eutrofiering, skapa nya kluster för innovativa små och medelstora företag, stödja forskning samt inrätta integrerade system för övervakning till sjöss.

I november 2011 antogs en *marin strategi för Atlantområdet* för att främja nya arbetstillfällen och tillväxt i Atlantområdet genom att öka dess havsrelaterade potential. Ett atlantiskt forum arbetar med att fastställa prioriterade åtgärder genom en handlingsplan som ska antas under 2013. Handlingsplanen kommer att möjliggöra en strategisk användning av EU:s strukturfondsmedel för att stödja den havsrelaterade tillväxten under perioden 2014–2020.

Ett meddelande om *bättre havsförvaltning i Medelhavsområdet* antogs 2009 i syfte att förbättra förvaltningen av havsfrågor och miljöskyddet. Regionerna och medlemsstaterna har omdirigerat en del av de medel som avsatts för europeiskt territoriellt samarbete under perioden 2007–2013 till havsrelaterade mål. Tekniskt bistånd för att stödja havsrelaterad tillväxt och bättre politiska beslut i havsfrågor i partnerländer utanför EU tillhandahålls nu genom projektet IMP-MED inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken.

Italien, Slovenien, Grekland och Kroatien deltar i ett fördjupat havsrelaterat samarbete på subregional nivå i *Adriatiska havet och Joniska havet*. Man arbetar med att lägga fram en havsstrategi för att fastställa prioriterade områden för tillväxt och för att använda EU-medlen på ett rationellt sätt i enlighet med denna strategi.

Även samarbetet kring *Svarta havet* går framåt, efter idékläckningsevenemang på hög nivå som organiserades med Bulgarien och Rumänien i oktober 2011.

I juni 2012 antog kommissionen och EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik ett meddelande där man föreslår 28 åtgärds punkter för EU:s konstruktiva engagemang i *Arktis*. Meddelandet stöder en effektiv förvaltning av Arktis baserad på kunskap, ansvar och engagemang för att hantera områdets växande strategiska, ekonomiska och miljömässiga utmaningar.

6. ATT SKYDDA DE MARINA EKOSYSTEMEN – EN FÖRUTSÄTTNING OCH FAKTOR FÖR TILLVÄXT

EU har världens största havsområde. Att säkerställa de marina ekosystemens hälsotillstånd är nödvändigt för den framtida biologiska mångfalden i haven och för att upprätthålla den havsrelaterade tillväxten. Eftersom de europeiska företagen som är verksamma på havsområdet ofta hör till de allra bästa när det gäller innovativ miljöteknik stöder miljölagstiftning även vår ekonomiska utveckling.

6.1. Utmaningen med friska marina ekosystem

Ramdirektivet om en marin strategi från 2008 är miljöpelaren i den integrerade havspolitik. Dess övergripande mål är att uppnå god miljöstatus i EU:s marina vatten senast 2020.

Flera milstolpar har fullgjorts för att nå detta mål. Kommissionen antog 2010 ett beslut om kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten, som kommer att användas av medlemsstaterna för att utveckla övervakningsprogram och kostnadseffektiva åtgärder för att säkerställa en god miljöstatus i deras marina vatten. Under 2011 förtydligade kommissionen dessutom förhållandet mellan den inledande bedömningen av marina vatten och kriterierna för god miljöstatus.

Det har gjorts betydande framsteg när det gäller inrättandet av Natura 2000-nätverket, men det finns fortfarande brister, särskilt till havs. Kommissionen antog 2011 *riktlinjer för genomförandet av fågeldirektivet och habitatdirektivet i flodmynningar och kustzoner* med särskilt fokus på hamnutveckling och muddring. Kommissionens finansiella instrument Life+ bidrar till förvaltningen av *Natura 2000-nätverket* i den marina miljön genom att främja innovativa skyddsåtgärder och kapacitetsuppbyggnad.

6.2. Anpassning till och begränsning av klimatförändringar

Klimatförändringar kan få dramatiska konsekvenser för kustområden, däribland hot mot kustskydd, erosion, översvämningar och stigande havsnivåer och konsekvenserna kan förvärras genom att de kombineras med andra faktorer som innebär ett tryck på havsmiljön. I mars 2012 lanserade kommissionen klimatanpassningsplattformen *European Climate Adaptation Platform*, den mest omfattande webbplatsen för information om effekterna av klimatförändringarna och sårbarheter i Europa. Syftet är att stödja politiska beslutsfattare när de utvecklar åtgärder för klimatanpassning, bl.a. i kustområden.

6.3. Att göra något åt luftföroreningar från fartyg

Växthusgasutsläpp från internationella sjötransporter står för närvarande för ungefär 3 % av de globala utsläppen av växthusgaser. Denna siffra kommer sannolikt att öka på grund av den växande världshandeln och efterfrågan på sjötransporter. Kommissionen fastställde 2011 målet att minska EU:s växthusgasutsläpp från sjötransporter med 40 % till 2050. Samarbetsprojekt för att övervaka växthusgasutsläppen från fartyg i Europa har lanserats av Europeiska sjösäkerhetsbyrån, Europeiska miljöbyrån, finska Meteorologiska institutet och Internationella sjöfartsorganisationen (IMO).

Under 2011 antog kommissionen också ett förslag om ändring av direktiv 1999/32/EG i syfte att avsevärt minska sjöfartens utsläpp av svavel och minska de luftburna utsläpp i EU som påverkar folkhälsan och bidrar till förorening.

7. BÄTTRE FÖRVALTNING AV HAVSRELATERADE FRÅGOR

God förvaltning och samordning inom och mellan medlemsstater, kustområden, industrier och berörda parter är nödvändigt för att den havsrelaterade ekonomin ska kunna utvecklas på ett så effektivt och hållbart sätt som möjligt. Ett flöde av information, data och exempel på bästa praxis kan skynda på investeringar och innovationer samtidigt som det bidrar till ett bättre miljöskydd.

7.1. Utveckling i medlemsstaterna

Medlemsstaterna tillämpar i allt högre utsträckning samordnade strategier för att utveckla sin havsrelaterade ekonomi. Detta görs genom nationella strategier, som i Frankrike, Portugal och Tyskland, eller genom mer specifika initiativ, som den särskilda havslagen (Marine Bill) i

Storbritannien, den danska havsstrategin eller den irländska vetenskapsstrategin. Tyskland antog 2011 dessutom en plan för att främja sin havsrelaterade ekonomi.

Flera medlemsstater har inrättat strukturer för samordning mellan olika ministerier eller inrättat ministerposter, bl.a. Cypern, Frankrike, Nederländerna och Polen. Havsregioner som Schleswig-Holstein, Västra Götaland och Bretagne har vidareutvecklat sina regionala havsstrategier sedan 2009.

År 2010 lanserade 17 medlemsstater och associerade länder ett initiativ med gemensam programplanering med titeln *Friska och produktiva hav och oceaner*. Syftet med detta var att främja synergieffekter mellan forskningsresurser och forskningskapacitet.

7.2. Utveckling på EU-nivå

Europaparlamentet antog en resolution om den integrerade havspolitikerna i oktober 2010, där man bekräftar värdet av en integrerad strategi för havsfrågor och uppmanar kommissionen att utveckla en havsdimension i Europa 2020-strategin.

Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för att stödja den fortsatta utvecklingen av en integrerad havspolitik för Europeiska unionen trädde i kraft i december 2011. Genom förordningen får den integrerade havspolitikerna sitt första operativa program för perioden 2012–2013, vars genomförande beskrivs i detalj i punkt 6.2.5 i det åtföljande SEC-dokumentet. Det stora antalet rättsliga grunder för förordningen vittnar om den integrerade havspolitikens övergripande strategi.

Rådet (allmänna frågor) antog tvärvärdiska slutsatser om den integrerade havspolitikerna under de svenska (november 2009), spanska (juni 2010) och polska (december 2011) ordförandeskapen. Dessa slutsatser ger en översikt över den senaste utvecklingen, uttrycker ett stöd för de initiativ som pågår och driver på den framtida utvecklingen.

I januari 2011 antog *Regionkommittén* ett yttrande där man framhåller hur viktigt det är att se till att den integrerade havspolitikerna lyckas, både ur miljöhänsyn och ur ett ekonomiskt och socialt perspektiv. *Europeiska ekonomiska och sociala kommittén* antog ett yttrande om den integrerade havspolitikerna i februari 2011, där man stödjer de sektorsövergripande och gränsöverskridande synergieffekterna för havsrelaterad verksamhet.

7.3. Utveckling på internationell nivå

Kommissionen har i linje med sitt meddelande från 2009 om den *internationella dimensionen av EU:s integrerade havspolitik* förstärkt sina insatser i de sammanhang som rör internationella havsfrågor.

På global nivå har EU varit pådrivande för mer ambitiösa resolutioner om hav och havsrätt samt om hållbart fiske, samt främjat globalt medlemskap i instrument för havsförvaltning som FN:s havsrättskonvention. En särskild framgång är lanseringen av en process på FN-nivå som i slutändan är tänkt att leda till förhandlingar om ett genomförandeavtal inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion. EU var även pådrivande för att få till stånd framsteg när det gäller skyddet av haven och havsförvaltning vid FN-konferensen om hållbar utveckling i Rio de Janeiro i juni 2012. Djärvtare yttre åtgärder leder till framgång med kraftfullare resultat från regionala fiskeriförvaltningsorganisationer samt ökat samarbete med tredjeländer i kampen mot olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.

Havsfrågor har blivit ett regelbundet återkommande ämne i diskussionerna med EU:s partner, däribland Kina, Ryssland, Japan, Kanada och USA. Sektorsdialogerna har successivt utvidgats till att omfatta mer övergripande samarbete i globala havsfrågor.

7.4. Medvetenhet om och synlighet för det maritima Europa

Ett första syfte med den integrerade havspolitikerna var att göra Europas maritima identitet och ekonomiska potential synligare bland Europas invånare. Allmänhetens medvetenhet är mycket viktig inom områden där maritima intressen konkurrerar med andra sektorer om politiskt stöd eller investeringar, eller på arbetsmarknaden.

Sedan den integrerade havspolitikerna infördes har *Eurostat* arbetat med att ta fram statistik som stödjer politiken så att de ekonomiska uppgifterna om havsrelaterade sektorer och havsområden kan bli bättre. Havsrelaterade initiativ har inkluderats i Eurostats arbetsprogram och sedan 2009 har man regelbundet publicerat statistik om kustområden och havsrelaterade sektorer.

Interaktiva verktyg som *havsforumet* och *havsatlasen* gör det lättare att få tillgång till havsrelaterad information och bidrar till ökad kunskap om det maritima Europa. *Havets dag i Europa* den 20 maj är ett viktigt evenemang för att öka medvetenheten om potentialen hos det maritima Europa.

8. SLUTSATS

Den integrerade havspolitikerna skapades för att bekräfta Europeiska unionens marina dimension. Den har utifrån denna vision utvecklats till ett verktyg som ger konkreta fördelar för havsrelaterad tillväxt och hållbarhet i Europa. Som framgår av denna rapport förstärks de havsrelaterade sektorernas starka bidrag till Europas ekonomi och målen med Europa 2020-strategin genom samordnade åtgärder för att minska kostnaderna, öka resurseffektiviteten, minska riskerna, stödja innovation och använda offentliga medel på ett bättre sätt.

Kommissionen skapar de bästa möjliga förutsättningarna för att en hållbar ekonomisk utveckling ska komma från havet. Med detta som utgångspunkt är *Blå tillväxt* målet för de kommande åren. Under Cyperns ordförandeskap i rådet kommer en informell ministerkonferens om den integrerade havspolitikerna att bli ett viktigt steg på vägen mot detta mål. *Blå tillväxt* kommer att vara drivkraften i en andra fas av den integrerade havspolitikerna för att skapa en sund havsrelaterad ekonomi som ger Europas medborgare innovation, tillväxt och hållbarhet.